

Publiceringspolicy – Fakulteten för medicin och hälsa

Fastställt: 2021-02-03

Senast ändrad: 2021-10-07

Ärendenr: ORU 2021/05123

Sidnr: 0 (10)

Publiceringspolicy – Fakulteten för medicin och hälsa (MH)

Innehållsförteckning

I.	Bakgrund	2
II.	Aktuella kodex och riktlinjer för att främja god forskningssed	2
III.	För publicering inom medicinen	2
	Vancouverreglerna för författarskap	3
IV.	Vid vetenskaplig publicering vid fakulteten för medicin och hälsa ska följande riktlinjer beaktas	4
	Att publicera	4
	Val av tidskrift	5
	Författarskap och medförfattarskap	5
	Affiliering	6
	Jäv	6
	Att främja god publiceringssed	6
	Hur hantera misstänkt oredlighet?	7
V.	Implementering	7
VI.	Referenser och rekommenderad läsning	7
	ALLEA (3)	7
	CODEX, regler och riktlinjer för forskning (4)	7
	Vetenskapsrådet, God forskningssed (5)	8
VII.	Referenser	8
Bilaga 1	9
	CRedit author statement	9

I. Bakgrund

I anslutning till diskussioner kring forskningsetik aktualiseras regelbundet frågor kring vetenskaplig publicering och författarskap. Utgångspunkten är att de s.k. Vancouverreglerna gäller (1). Erfarenhetsmässigt kan dessa dock tolkas på olika sätt och det finns begrepp som lämnar öppet för tolkning. Detta kan leda till skilda ställningstaganden vilket i sin tur kan skapa osäkerhet hos många, särskilt juniora forskare. En svensk studie har visat att doktorander vid medicinsk fakultet i betydande omfattning uppfattar att Vancouverreglerna inte följs (2). Kritik har också riktats mot de medicinska fakulteterna för bristande tydlighet i tillämpningen av publiceringsreglerna. Författarskap utgör en mycket viktig del i akademisk meritering och det är därför viktigt att principerna är väl kända, transparanta allmänt accepterade och efterföljda.

Det finns således skäl att fastställa en policy för Fakulteten för medicin och hälsa rörande författarskap och publiceringsprinciper för alla arbeten som utgår från fakulteten. Denna policy är tänkt att utgöra ett stöd för fakultetens forskare (anställda, adjungerade, affilierade samt studenter) i syfte att främja en god forskningspolicy och hålla frågor kring publiceringsetik levande. Dokumentet är inte avsett att vara detaljstyrande utan ska kunna användas som vägledning (därav ordvalet *bör* då *ska* i myndighetssammanhang endast används för lagkrav). Ytterst handlar det om att värna förtroendet för forskning och vetenskap. En tydlig policy kan också motverka risken för att fel begås, av misstag eller på grund av okunskap.

II. Aktuella kodex och riktlinjer för att främja god forskningssed

Flera organisationer och sammanslutningar har tagit fram kodex, eller riktlinjer för att främja god forsknings- och publiceringssed. Några viktiga exempel kan rekommenderas för läsning, såsom ALLEA (3), Codex (4) och VR:s skrift God forskningssed (5). Samtliga går att ladda ned kostnadsfritt.

III. För publicering inom medicinen

All publicering bör följa de s.k. Vancouverreglerna, fjärde upplagan. International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE)¹ har med grund i Vancouverreglerna publicerat "Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing and Publication of Scholarly Work in Medical Journals" (1). Rekommendationerna gäller för alla som avser att publicera sig i någon av de tidskrifter som är anslutna till ICMJE vilket gäller flertalet seriösa medicinska tidskrifter. Rekommendationerna är uppdaterade i december 2019 och torde, vad gäller de allmänna principerna, vara användbara även för vetenskapsområden utanför medicinen (1).

¹ En sammanslutning som organiserar redaktörer för medicinska tidskrifter.

Rekommendationerna syftar till att säkerställa att personer som lämnat betydande bidrag till en publikation också får erkännande för detta samtidigt som de tydliggör hur författarskap samtidigt medför ett ansvar för publikationen.

Vancouverreglerna för författarskap

För att kunna tillgodoräkna sig författarskap ska samtliga fyra nedanstående kriterier vara uppfyllda (1). **Notera** att alla som uppfyller kriterium 1 även bör erbjudas möjlighet att uppfylla kriterium 2, 3 och 4 (1).

- **Kriterium 1**
Att ha lämnat ett betydande bidrag avseende planering eller design av studien, insamlande, analys eller tolkning av data.
- **Kriterium 2**
Att ha skrivit manus eller att ha kritiskt granskat detta med ett betydande intellektuellt bidrag.
- **Kriterium 3**
Att ha godkänt den slutgiltiga versionen av manuskriptet.
- **Kriterium 4**
Att ha accepterat ansvar för arbetet som helhet och säkerställt att frågor relaterade till tillförlitlighet och integritet (accuracy and integrity) i alla delar av arbetet utreds och besvaras. En författare ska förutom det arbete hen själv utfört kunna identifiera vilka medförfattare som är ansvariga för specifika delar.

Alla ovanstående kriterier ska vara uppfyllda för författarskap. Om endast några kriterier är uppfyllda bör personen i stället tillfrågas om att få omnämnas i "*Acknowledgements*".

IV. Vid vetenskaplig publicering vid fakulteten för medicin och hälsa ska följande riktlinjer beaktas

Att publicera

- Forskningsresultat bör göras kända, det är inte minst en etisk förpliktelse gentemot patienter och studiedeltagare som ställt sig till förfogande för forskningen, men gäller även i förhållande till finansiärer av forskning. Således bör alla resultat, även negativa eller neutrala, publiceras. Negativa resultat kan vara viktiga för helhetsbedömningen av en fråga, är nödvändiga vid genomförandet av systematiska litteraturstudier och meta-analyser över ett område, samt kan vara viktiga för att undvika att fler studier görs inom ett område om det inte behövs.
- Kliniska behandlingsstudier med patienter eller försökspersoner bör registreras innan rekryteringen av den första personen görs i något publikt, sökbart register, till exempel på WHO International Clinical Registry Platform (ICTRP), NIHs ClinicalTrials (<https://clinicaltrials.gov/>), German clinical trial registry (DRKS), eller European Union Drug Regulating Authorities Clinical Trials (EudraCT). Detta är nödvändigt för att kunna publicera arbetet i någon av ICMJE:s tidskrifter. Publicera även gärna protokoll.
- Undvik att dela upp arbeten i flera publikationer (så kallade "salamipublikationer") om det inte finns goda skäl för att göra så, exempelvis om arbetet adresserar flera fristående frågeställningar eller är för omfattande för en publikation.
- Följ guidelines för publicering av olika slags studier. Inom EQUATOR Network finns guidelines samlade för i stort sett alla slags studier som kan vara aktuella inom medicin- och hälsovetenskap. Se <https://www.equator-network.org/>.
- Orcid-nummer bör anges för författare för att tydliggöra identifiering.
- Institutionen bör ha ett system för att över tid kunna se vilka studier som fått godkännande från Etikprövningsmyndigheten (före 2019-01-01, Etikprövningsnämnden). Etikprövningsansökan i sin helhet samt beslut bör därför samlas på institutionen oavsett om studien bedrivs inom ORU eller Region Örebro län (RÖL). Detta gäller i synnerhet för doktorander och oavsett huvudman för ansökan.
- Open access uppmuntras. Flera av de stora förlagen har överenskommelser med universitetet vilket gör att man inte behöver betala någon avgift. Det finns även möjlighet att ansöka om stöd från universitetet, se <https://www.oru.se/forskning/forskningsstod/publicera/open-access/>

Val av tidskrift

- Publicering bör göras i Internationella engelskspråkiga, tidskrifter med ett "peer review" förfarande som följer ICMJE:s rekommendationer.
- Forskaren ansvarar för att inte publicera i rovdjurstidskrifter eller "pseudojournals". Det finns olika listor för vilka som uppfattas som rovdjurstidskrifter och Universitetsbiblioteket kan vara behjälpligt. När det gäller doktorandarbeten är det handledarens ansvar att kontrollera detta. Man bör i möjligaste mån undvika att citera arbeten från rovdjurstidskrifter.
- "Impact factor" för en tidskrift varierar mycket mellan olika vetenskapsområden och lämpar sig inte för jämförelser mellan ämnen. Inom respektive vetenskapsområde bör forskare och forskargrupper dock sträva efter att publicera i högt rankade tidskrifter när så är möjligt.

Författarskap och medförfattarskap

- För författarskap ska samtliga fyra kriterier i "Vancouverreglerna" (enligt ovan) vara uppfyllda (1). Vad det innebär att ha lämnat ett "betydande bidrag" kan vara svårt att uttolka. En rimlig tolkning bedöms vara att utan personens arbetsinsats hade arbetet inte kunnat genomföras på motsvarande sätt såsom det som presenteras. Att vara handledare innebär inte automatiskt medförfattarskap, det är arbetsinsatsen i det aktuella arbetet som är avgörande.
- Normalt bör överenskommelse om författarskap träffas vid arbetets inledning och dokumenteras i forskningsplanen. Sker förändringar i gruppen eller arbetets fortskridande som motiverar ändring bör detta diskuteras i gruppen och dokumenteras. Särskilt viktigt är att doktorander, som är i en utbildningssituation, har tydlig insyn i beslut om författarskap och medförfattarskap. En levande diskussion om detta bör initieras av handledaren tidigt i forskarutbildningen.
- Delat första/sista-författarskap kan bli aktuellt om flera medförfattare haft lika stor del i arbetet. Inom t.ex. tvärvetenskaplig/translationell forskning är det ofta olika personer som har huvudansvar för de olika delarna. Är arbetsinsatserna jämbördiga kan detta vara en möjlig lösning på författarordning vilket blivit allt vanligare (6, 7).
- Avlidna medförfattare kan i vissa fall tas upp i författarlistan om de medverkat substantiellt och uppfyller Vancouverreglerna (8).
- Följande anses **inte** meriterande för författarskap: att ha bidragit till finansiering av forskningen, att leda en forskargrupp men utan att ha varit del av det aktuella arbetet, att ha vårdat patienter som ingår i en studie, att ha lämnat administrativt stöd eller ha bidragit med korrekturläsning eller språkstöd. Detta är exempel på insatser som i stället motiverar att tillfrågas om att få ett omnämnande i "Acknowledgements".
- Personer som varit involverade i ett projekt, till exempel genom att inkludera patienter eller tillhandahålla någon form av data, men vars insatser för övrigt inte motiverar medförfattarskap kan nämnas endera som individ eller som grupp (till exempel "clinical investigators", "participating investigators"). Det kan också nämnas under så kallat "banner authorship". Det ska då framgå vad dessa personers insats består i. Personerna ska också ha godkänt att de nämns (1).
- Det kollektiva ansvaret för publikationen är viktigt att betona. Om enighet inte kan nås i gruppen om författarskap och författarordning bör frågan hänskjutas till institutionsledningen (eller till fakultetsledningen i fall där personer i institutionsledningen är involverade).

I syfte att förtydliga enskilda författarbidrag, minska författartvister och underlätta samarbete vid vetenskaplig publicering har **CRediT author statement** tagits fram (se bilaga 1).

Affiliering

En forskare kan ha sin affiliering (vetenskapliga tillhörighet) vid olika lärosäten eller motsvarande organisationer samtidigt. Förutom Örebro universitet (ORU) är många av MH-fakultetens medarbetare även affilierade till exempelvis Universitetssjukhuset i Örebro (USÖ) eller Region Örebro län (RÖL). Vilken eller vilka affilieringar som ska anges på ett vetenskapligt arbete, annan publikation eller vid ett framträdande, beror på var och i vilken roll det aktuella arbetet gjorts.

- För personer som är verksamma vid ORU och annan organisation samtidigt (som anställd/adjungerad, med förenad anställning eller genom ett affilieringsavtal) anges vanligen affiliering till både ORU och aktuell klinik (eller motsvarande).
- Alla doktorander behöver ha ORU som affiliering om delarbetet ska ingå i avhandlingen.
- En forskare (till exempel post-doc) vid ORU kan ha kvar sin affiliering till sitt tidigare lärosäte. Om arbetet är helt finansierat av Örebro universitet bör enbart affilieringen till ORU anges, medan båda affilieringarna anges om arbetet genomförts både vid ORU och vid annat lärosäte.

Jäv

- Alla intressekonflikter, ekonomiska bindningar eller andra jäv deklarerar så tydligt som möjligt. De flesta tidskrifter har i dag särskilda formulär för detta (Declaration of interest). Hur lång tillbaka i tiden som jäv går beror dels på jävets natur men kan variera mellan tidskrifter.
- Forskare och forskargrupper bör nogsamt undvika att träffa avtal med studiesponsorer som innebär att författarnas tillgång till data eller möjligheter att analysera, tolka eller publicera fritt begränsas. Var noga med att tydliggöra en eventuell sponsors roll i studien om denna haft betydelse för något led i studien.

Att främja god publiceringssed

- Viktigast för en god publiceringsetik är ett öppet klimat där frågor kring publicering kan diskuteras. Det är allas, men särskilt seniora forskningsledares, ansvar att främja detta. Med *alla* avses de som på något sätt arbetar med eller bidrar till forskning vid MH-fakulteten (såsom anställda, adjungerade, affilierade, doktorander och studenter). Institutionen och fakulteten har ett ansvar att befrämja detta men till syvende och sist är det varje individs personliga ansvar att god forskningssed uppehålls.
- Inför publicering rekommenderas någon form av seminarieverksamhet inom forskargruppen, miljön eller ämnet.

I syfte att vidare främja god publiceringssed kan **CRediT author statement** (enligt bilaga 1) vara vägledande.

Hur hantera misstänkt oredlighet?

Med oredlighet menas i lagens mening fabricering, falsifiering eller plagiering. Det finns dock även andra exempel på klandervärt agerande i publiceringsärenden såsom att avsiktligt undanhålla resultat, förringa andras insatser, otillbörligt framhålla de egna insatserna inom området eller välja att citera endast publikationer som stödjer egna forskningsresultat.

Öppen dialog och återkommande seminarieverksamhet för att hålla medvetenheten kring god publiceringssed levande bör eftersträvas.

- Vid rena misstag i en publikation som upptäcks efter att ett arbete skickats in eller publicerats bör kontakt tas med tidskriften snarast. Om en publikation dras tillbaka bör prefekt och dekan underrättas.
- Vid misstanke om oredlighet eller annan avvikelse från god sed skall anmälan göras enligt Örebro universitets ”Riktlinjer för ärenden rörande misstänkt oredlighet i forskning och allvarlig avvikelse från god sed i forskning”. Detta är en skyldighet för anställda, adjungerade eller affilierade vid ORU. Ärenden som misstänks röra oredlighet i forskningen överlämnas till den nationella Nämnden för prövning av oredlighet i forskningen (<http://www.oredlighetsprovning.se/>) medan övriga ärenden hanteras av aktuell huvudman, Örebro universitet eller huvudman på regionen.

V. Implementering

Denna policy har godkänts av Fakultetsnämnden för medicin och hälsa 2021-02-03. Policyn är tänkt att publiceras på MH-fakultetens och institutionernas hemsidor och spridas inom ämnen och forskningsmiljöer. Policyn ska också göras känd för doktorander vid fakulteten, i samband med forskarutbildningskurser eller via studierektorer och ämnesansvariga.

VI. Referenser och rekommenderad läsning

ALLEA (3)

All European Academies, (ALLEA), utgör en non-for profit, oberoende sammanslutning av vetenskapliga organisationer och akademier från länder inom men även utanför EU. Sverige representeras av Kungliga vetenskapsakademien, KVA. ALLEA har givit ut en kodex, i svensk översättning ”Den europeiska kodexen för forskningens integritet” reviderad upplaga 2018, som beskriver ett ramverk för forskningens integritet och forskarsamhällets yrkesmässiga, juridiska och etiska ansvarsförhållanden. I denna kodex diskuteras god forskningssed och vad som kan utgöra brott mot god forskningssed.

CODEX, regler och riktlinjer för forskning (4)

En webbsida publicerad av Uppsala universitet som samlar de lagar, och riktlinjer, nationella och internationella, som reglerar etik inom forskningsprocessen.

Vetenskapsrådet, God forskningssed (5)

Denna skrift diskuterar också väsentliga aspekter på god forskningssed med ett flertal hänvisningar. Observera dock att denna skrift inte uppdaterats sedan Lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskningen (2019:504) började gälla den 1 januari 2020.

VII. Referenser

1. Editors ICoMJ. Defining the Role of Authors and Contributors www.ICMJE.org
[Available from: <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>].
2. Helgesson G, Juth N, Schneider J, Lövtrup M, Lynøe N. Misuse of Coauthorship in Medical Theses in Sweden. *J Empir Res Hum Res Ethics*. 2018;13(4):402-11.
3. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition www.allea.org: ALLEA - All European Academies; 2017 [Available from: <https://www.allea.org/wp-content/uploads/2017/05/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf>].
4. CODEX regler och riktlinjer för forskning: Centrum för forsknings- & bioetik; 2020 [Available from: <https://codex.uu.se/>].
5. God forskningssed. www.vr.se: Vetenskapsrådet; 2017.
6. Akhabue E, Lautenbach E. "Equal" contributions and credit: an emerging trend in the characterization of authorship. *Ann Epidemiol*. 2010;20(11):868-71.
7. Lei SY, Dong YP, Zhu WF, Li LJ. An emerging trend of equal authorship credit in major public health journals. *Springerplus*. 2016;5(1):1083.
8. Helgesson G, Bülow W, Eriksson S, Godskesen TE. Should the deceased be listed as authors? *J Med Ethics*. 2019;45(5):331-8.

Bilaga 1

CRediT author statement²

CRediT (Contributor Roles Taxonomy) was introduced with the intention of recognizing individual author contributions, reducing authorship disputes and facilitating collaboration. The idea came about following a 2012 collaborative workshop led by Harvard University and the Wellcome Trust, with input from researchers, the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) and publishers, including Elsevier, represented by Cell Press.

CRediT offers authors the opportunity to share an accurate and detailed description of their diverse contributions to the published work.

- The corresponding author is responsible for ensuring that the descriptions are accurate and agreed by all authors.
- The role(s) of all authors should be listed, using the relevant categories (below).
- Authors may have contributed in multiple roles.
- CRediT in no way changes the journal's criteria to qualify for authorship.

CRediT statements should be provided during the submission process and will appear above the acknowledgement section of the published paper.

Term	Definition
<i>Conceptualization</i>	Ideas; formulation or evolution of overarching research goals and aims
<i>Methodology</i>	Development or design of methodology; creation of models
<i>Software</i>	Programming, software development; designing computer programs; implementation of the computer code and supporting algorithms; testing of existing code components
<i>Validation</i>	Verification, whether as a part of the activity or separate, of the overall replication/reproducibility of results/experiments and other research outputs
<i>Formal analysis</i>	Application of statistical, mathematical, computational, or other formal techniques to analyze or synthesize study data
<i>Investigation</i>	Conducting a research and investigation process, specifically performing the experiments, or data/evidence collection
<i>Resources</i>	Provision of study materials, reagents, materials, patients, laboratory samples, animals, instrumentation, computing resources, or other analysis tools

² Hämtad 2021-09-21 från: <https://www.elsevier.com/authors/policies-and-guidelines/credit-author-statement>

<i>Data Curation</i>	Management activities to annotate (produce metadata), scrub data and maintain research data (including software code, where it is necessary for interpreting the data itself) for initial use and later reuse
<i>Writing - Original Draft</i>	Preparation, creation and/or presentation of the published work, specifically writing the initial draft (including substantive translation)
<i>Writing - Review & Editing</i>	Preparation, creation and/or presentation of the published work by those from the original research group, specifically critical review, commentary or revision – including pre-or postpublication stages
<i>Visualization</i>	Preparation, creation and/or presentation of the published work, specifically visualization/ data presentation
<i>Supervision</i>	Oversight and leadership responsibility for the research activity planning and execution, including mentorship external to the core team
<i>Project administration</i>	Management and coordination responsibility for the research activity planning and execution
<i>Funding acquisition</i>	Acquisition of the financial support for the project leading to this publication